

Кирилюк Олеся Анатоліївна

Консультант відділу з питань управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області та землями комунальної власності виконавчого апарату Волинської обласної ради

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Останнім часом особливу актуальність набуває питання забезпечення ефективності управління об'єктами комунальної власності. Нездатність ефективно управляти комунальним майном може стати причиною його часткової або повної втрати. Головними вимогами до використання комунальної власності з позицій ефективної її експлуатації та управління є максимально збалансоване поєднання принципів економічної ефективності та соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування за забезпечення життєдіяльності територіальних громад та соціально-економічних інтересів населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Слід зазначити, що поняття ефективності, по відношенню до об'єктів комунальної власності (як до колективної форми власності) відрізняється від поняття економічної ефективності, яке застосовується під час комерційної оцінки використання об'єктів приватної власності. Зазвичай, ефективність використання приватної власності оцінюють за комерційними показниками, такими як, наприклад, прибутковість, рентабельність майна чи бізнесу у цілому. По відношенню ж до об'єктів комунальної власності, на нашу думку, необхідно оцінювати не лише економічну ефективність, а й соціальну, тобто визначати ефективність використання майна з точки зору інтересів відповідної територіальної громади, яка є власником цього майна.

Отже для оцінки ефективності використання комунальної власності повинні застосовуватися два підходи:

- економічний (або комерційний), який оцінює ефективність управлінських рішень із точки зору отриманого доходу чи економічної доцільності угоди;

- соціальний, що дозволяє оцінити ефективність управління об'єктами комунальної власності з точки зору користі управлінських рішень для місцевого суспільства, тобто з точки зору таких умов, за яких вирішуються завдання, що не приносять прямої вигоди місцевому бюджету у вигляді надходжень коштів.

В економічній теорії та практиці існує цілий ряд загальноприйнятих показників (груп показників), які дозволяють проаналізувати економічну ефективність використання майна, закріпленого за підприємствами, установами, організаціями; відобразити ступінь ефективності функціонування підприємства, як цілісного майнового комплексу, із точки зору різних аспектів його діяльності. У загальному вигляді - це показники рентабельності, ділової активності, структури капіталу, фінансової стійкості, ліквідності та інвестиційні критерії. Проте при визначенні економічної ефективності використання комунального майна, яке перебуває у віданні комунальних підприємств, організацій, виникають певні труднощі та проблеми. В першу чергу, це стосується того, що комунальне майно, передане в управління відповідній установі, як правило, не є самостійним суб'єктом господарювання. У процесі використання майна, взятого в управління (знос, списання, модернізація, добудова, переоснащення) змінюється і структура комунальної власності. На практиці виникають досить серйозні проблеми при визначенні змін, які відбулися у вартості об'єктів комунальної власності, а саме – це проблеми стосовно розподілу приросту окремих складових між частиною взятого в управління майна (майна комунальної власності) та частиною власного майна підприємства.

Проте, окрім об'єктів, які здатні приносити прибуток до бюджету ефективність використання яких можна оцінити за допомогою застосування економічних показників, до складу комунальної власності, входять й такі об'єкти, використання яких із самого початку не було спрямоване на комерційний ефект. Утримуючи такі об'єкти, органи місцевого самоврядування

переслідують суспільний інтерес, а саме – задоволення колективних інтересів населення, що проживає на території відповідної територіальної громади; забезпечення його основних життєвих потреб у сферах, які віднесені до компетенції місцевої влади. Оцінити ефективність прийняття управлінських рішень по цій групі об'єктів за допомогою традиційних ринкових оцінок (за показниками рентабельності, прибутковості) не є можливим. Тому, беручи до уваги те, що цілі управління такими об'єктами полягають не в максимізації прибутку, а в максимізації соціально спрямованого ефекту при розумному рівні витрат, для оцінки ефективності їх використання слід застосовувати соціальний критерій. У цьому випадку необхідно, перш за все, відповісти на питання на скільки зростає якість життя населення, наскільки динамічно розвивається територіальна громада тощо.

По відношенню до об'єктів комунальної власності може бути використано два підходи та відповідно дві групи критеріїв оцінки ефективності управлінських рішень:

- економічний підхід;
- соціальний підхід.

Використання двох критеріїв оцінки управлінських рішень є основою для поділу об'єктів комунальної власності (залежно від їх ролі у реалізації інтересів власника) на два класи: комерційну власність – власність, яка використовується або може бути використаною у комерційних цілях та операційну – власність, яка використовується органами виконавчої влади на місцях для реалізації адміністративних, соціальних цілей та повністю утримується за рахунок бюджету.

Враховуючи те, що управління об'єктами комерційної власності повинно бути спрямоване на підвищення прибутковості їх використання, оцінювати ефективність експлуатації таких об'єктів, слід, у першу чергу, за показниками прибутковості, розміру дивідендів, що відраховуються до бюджету тощо, тобто за економічними критеріями. Але не слід забувати і про соціальні критерії, а саме, про ефективність 4 використання об'єктів із точки зору інтересів

мешканців відповідної територіальної громади. Управління другою групою об'єктів повинно відповідати задачам оптимізації бюджетних витрат на утримання цих об'єктів, тому, тут перевага повинна віддаватися соціальним критеріям оцінки ефективності прийняття управлінських рішень. Іншими словами, домінантою оцінки ефективності прийняття управлінських рішень, по відношенню до об'єктів комерційної власності, повинні бути економічні критерії, а соціальні – розглядатися у якості субдомінанти. По відношенню до об'єктів операційної власності, навпаки, домінанта – соціальні критерії, а у якості субдомінанти повинні братися до уваги економічні критерії.

Саме критерії ефективності управління об'єктами комунальної власності повинні складати основу вибору можливих форм використання того чи іншого об'єкта. Критерієм вибору тієї чи іншої форми використання об'єктів комунальної власності повинна бути як ефективність так і економічна доцільність їх подальшого використання.

При прийнятті управлінського рішення стосовно використання комунального майна, обов'язково слід враховувати, що ефективність такого рішення для органів місцевого самоврядування не завжди визначається економічними розрахунками, необхідно враховувати і соціальний аспект, оскільки діяльність органів місцевого самоврядування в основному спрямована на вирішення саме соціальних задач відповідної територіальної громади.

Список використаних джерел:

1. Лелюк М.П. Удосконалення системи управління комунальною власністю в органах місцевого самоврядування. *Теорія і практика державного управління*. Вип. 6.

2. Нема О.С. Комунальна власність: специфіка реформування системи управління. *Ефективність державного управління: збірник наукових праць*. 2004. Вип. 5. С. 404-411.

3. Встановлення критеріїв оцінювання і стратегічний менеджмент у державному секторі /SIGNA PHARE. Л., 2000. 136 с.

4. Економіка нерухомості: Підручник. А.М. Асаул, І.А. Брижань, В.Я. Чевганова. К.: “Лібра”, 2004. 304 с

5. Офіційний сайт Інституту політичної освіти URL: <http://ipo.org.ua>

6. Борсук Н.Я. Особливості форм управління комунальною власністю, спрямованих на використання комунального майна. *Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрями його вдосконалення*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 12 – 13 жовтня 2018 р. Одеса: ГО «причорноморська фундація права», 2018. С. 61-66.

Коваленко Василь Миколайович

Начальник відділу бухгалтерського обліку, звітності та господарського забезпечення Чемеровецької селищної ради

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Сьогодні податкова оптимізація (уникнення, мінімізація) визнається урядами практично всіх демократичних держав. У більшості випадків таке визнання має негативний аспект, адже схеми оптимізації зазвичай являють собою загрозу принципам інтегрованості, рівності та справедливості, що притаманні сучасним податковим режимам.

На практиці податкова оптимізація знаходить вираження у виборі платником податків найбільш привабливих форм здійснення економічної діяльності з метою обчислення оптимальної суми податків у конкретних умовах господарювання згідно з чинним законодавством. Під правовими формами розуміються передбачені законодавством варіанти поведінки: вибір організаційно-правової форми здійснення діяльності, податкового режиму, облікової політики, виду та умов цивільно-правових договорів, використання пільг. Пошук оптимальних управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію зобов'язань щодо обов'язкових платежів у межах закону, є характерним